

เข้าเขตโสดาบัน (๒)

สุภีร์ ทุมทอง

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เข้าเขตโสดาบัน

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน
๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน
๓. ทางเข้าเขตโสดาบัน

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน

๑.๑ ลักษณะทั่วไป

๑.๒ คุณสมบัติด้านหมด

๑.๓ คุณสมบัติด้านมี

๑.๑ ลักษณะทั่วไป

โสตอปนุโน

โสตอปนุณ = โสต + อาปนุณ

โสดาบัน

๑.๑ ลักษณะทั่วไป

อ ย เม ว หิ สารีปุตต อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค **โสโต.**

เสยฺยถิํ : ส ม มา ทิ ฏฺฐิ ส ม มา ส ง ก บ ุ โ ป

ส ม มา ว า จา ส ม มา ก ม ม น ุ โ ต ส ม มา อ า ชี โ ว

ส ม มา ว า ย า โ ม ส ม มา ส ติ ส ม มา ส มา ธิ .

(สํ.ม. ๑๙/๑๐๐๑ ทุติยสารีปุตตสูตร)

๑.๑ ลักษณะทั่วไป

โย หิ สารีปุตฺต อิมินา อริเยน อฏฺฐงฺคิเกน
มคฺเคน สมนฺนาคโต, อัยฺ วุจฺจติ โสตาปนฺโน,
สฺวายํ อายสฺมา เอวํนาโม เอวํโคตฺโต.

(สํ.ม. ๑๙/๑๐๐๑ ทุติยสารีปุตฺตสูตร)

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน

๑.๑ ลักษณะทั่วไป

๑.๒ คุณสมบัติด้าน^ขหมด

๑.๓ คุณสมบัติด้าน^ขมี

๑.๒ คุณสมบัติด้านหมด

๑.๒.๑ ละสังโยชน์ได้ ๓ คือ สักกายทิฏฐิ
วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส

๑.๒.๒ ละมัจฉริยะ ๕ คือ อาวาสมัจฉริยะ
กุลมัจฉริยะ ลาภมัจฉริยะ วัณณมัจฉริยะ
ธรรมมัจฉริยะ

๑.๒.๓ ละอคติ ๔ คือ ฉันทาคติ โทสาคติ
โมหาคติ ภยาคติ

๑.๒ คุณสมบัติด้านหมด

๑.๒.๔ ละระคะ โทสะ โมหะ ชั้นหยาบ
ที่ทำให้ถึงอบาย ละทุจริต ๑๐

๑.๒.๕ ระวังภัยแวร ทุกข์โทมนัส ที่เกิดจาก
การไม่ปฏิบัติตามศีล ๕

๑.๒.๖ ความทุกข์ส่วนใหญ่สิ้นไป ที่เหลืออยู่
เป็นเพียงส่วนน้อย เทียบสัดส่วนไม่ได้

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน

๑.๑ ลักษณะทั่วไป

๑.๒ คุณสมบัติด้านหมด

๑.๓ คุณสมบัติด้านมี

๑.๓ คุณสมบัติด้านมี

เป็นผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ

(๑) เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า

(๒) เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรม

(๓) เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์

(๔) มีอริยกัณฺถศีล (หมดความตระหนี่, มีปัญญา)

๑.๓ คุณสมบัติด้านมี

เป็นผู้ประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ

ได้แก่ (๑) ศรัทธา

(๒) ศีล

(๓) สุตะ

(๔) จาคะ

(๕) ปัญญา

เส้นทางสู่โสดาบัน

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน
๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน
๓. ทางเข้าเขตโสดาบัน

๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน

- ๒.๑ ได้ อานิสงส์ ๖ ประการ มีมั่นคงในสัมมัตถธรรมเป็นต้น
- ๒.๒ ประเสริฐกว่าไปสวรรค์และความเป็นใหญ่ทั้งปวง
- ๒.๓ ทุกข์เหลือน้อยมาก
- ๒.๔ หวังบุญกุศลมีสุขมาก
- ๒.๕ ไม่เข้าถึงสิ่งผิดร้ายแรง
- ๒.๖ หมดความสงสัยในโลกและชีวิต
- ๒.๗ หมดมงคลตื่นข่าว
- ๒.๘ ปิดอบาย
- ๒.๙ บรรลุเป็นพระอรหันต์แน่นอน ฯลฯ

เข้าเขตโสดาบัน

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน
๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน
๓. ทางเข้าเขตโสดาบัน

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

ปุพฺเพ โข สฺสึม ฌมฺมฏฺฐิตินาณํ

ปจฺฉา นีพฺพานे ญาณํ

(สํ.นึ. ๑๖/๗๐ สฺสึมปริพฺพาชกสฺสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุดุธรรม

โส วัต ภิกขเว ภิกขุ กณฺหิ สงฺขารํ นิจฺจโต
สมนุสฺสนโต **อนุโลมิกาย ขนฺติยา**
สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ เนตํ ฌานํ วิชฺชติ,
อนุโลมิกาย ขนฺติยา อสมนฺนาคโต
สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิสฺสตีติ เนตํ ฌานํ วิชฺชติ,
(อ.ฉก. ๒๒/๙๘ อนิจฺจสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

สมมตฺตนิยามํ อโนกฺกมมาโน
โสตาปตฺตိผลํ วา สกทาคามิผลํ วา
อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา สจฺฉิกิริสฺสตีติ
เนตํ จานํ วิชชตี.
(อ.ฉก. ๒๒/๙๘ อนิจจสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

โส วัต ภิกขเว ภิกขุ สพฺพสงฺขारे อนิจฺจโต
สมนุสฺสนโต อนุโลมิกาย ขนฺติยา
สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ **จฺานเมตํ วิชฺชตี,**
อนุโลมิกาย ขนฺติยา สมนฺนาคโต
สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิสฺสตีติ **จฺานเมตํ วิชฺชตี,**
(อ.ฉก. ๒๒/๙๘ อนิจฺจสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุนิยาม

สมมติตนนิยาม โอบกมมาโน

โสภาปตติผล วา สกทาคามิผล วา

อนาคามิผล วา อรหตต วา สจฉิกิริสสตีติ

จानเมต วิชชตี.

(อ.ฉก. ๒๒/๙๘ อนิจจสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุดุธรรม

โส วัต ภิกขเว ภิกขุ กณฺจิ สงฺขารํ สุขโต

สมนุปลสฺสนโต ... เนตํ จานํ วิชชตี.

สพฺพสงฺขारे ทุกฺขโต สมนุปลสฺสนโต ...

จานเมตํ วิชชตี.

(อ.ฉก. ๒๒/๙๙ ทุกขสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลुธรรม

โส วัต ภิกขเว ภิกขุ กณฺจิ ฌมฺมํ อตฺตโต

สมนุปลสฺสนโต ... เนตํ จานํ วิชชตี.

สพฺพธมฺเม อนตฺตโต สมนุปลสฺสนโต...

จานเมตํ วิชชตี.

(อ.ฉก.ก. ๒๒/๑๐๐ อนัตตสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

โส วัต ภิกขเว ภิกขุ **นิพพานํ** ทุกขโต
สมนุสฺสนโต อนุโลมิกาย ขนฺติยา
สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ เนตํ ฌานํ วิชฺชติ,
อนุโลมิกาย ขนฺติยา อสมนฺนาคโต
สมฺมตฺตนิยามํ โอกกมิสฺสตีติ เนตํ ฌานํ วิชฺชติ,
(อ.ฉก. ๒๒/๑๐๑ นิพพานสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

สมมตฺตนิยามํ อโนกฺกมมาโน

โสตฺยาปตฺติผลํ วา สกทาคามิผลํ วา

อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา สจฺฉิกิริสฺสตีติ

เนตฺติ จานํ วิชฺชตี.

(อ.ฉก.ก. ๒๒/๑๐๑ นิพพานสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

โส วัต ภิกฺขเว ภิกฺขุ **นิพพานํ สุขโต**
สมนุสฺสนโต อนุโลมิกาย ขนฺติยา
สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชติ,
อนุโลมิกาย ขนฺติยา สมนฺนาคโต
สมมตฺตนิยามํ โอกกมิสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชติ,
(อ.ฉก. ๒๒/๑๐๑ นิพพานสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

สมมตฺตนิยามํ โอกุกมมาโน

โสตาปตฺตีผลํ वा สกทาคามิผลํ वा

อนาคามิผลํ वा อรหตฺตํ वा สจฺฉิกิริสฺสตีติ

จानเมตํ วิชชตี.

(อ.ฉก.ก. ๒๒/๑๐๑ นีพพานสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

โย ภิกขเว เอวံ วเทยฺย

“อหํ ทุกขํ อริยสจฺจํ ยถาภูตํ อนภิสเมจฺจ

ทุกฺขสมุทฺยํ อริยสจฺจํ ยถาภูตํ อนภิสเมจฺจ

ทุกฺขนิโรธํ อริยสจฺจํ ยถาภูตํ อนภิสเมจฺจ

ทุกฺขนิโรธคามินิํ ปฏิปทํ อริยสจฺจํ ยถาภูตํ อนภิสเมจฺจ

สมมา ทุกฺขสฺสนฺตํ กริสฺสามิ” ติ เนตํ จานํ วิชชติ.

(สํ.ม. ๑๙/๑๑๐๒ ขทิวปตตสุตฺร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

โย จ โข ภิกขเว เอวံ วเทยฺย

“อหํ ทุกขํ อริยสัจจํ ยถาภูตํ **อภิสเมจฺจ**

ทุกฺขสมุทฺยํ อริยสัจจํ ยถาภูตํ อภิสเมจฺจ

ทุกฺขนิโรธํ อริยสัจจํ ยถาภูตํ อภิสเมจฺจ

ทุกฺขนิโรธคามินิํ ปฏิปทํ อริยสัจจํ ยถาภูตํ อภิสเมจฺจ

สมมา ทุกฺขสฺสนต์ํ กริสฺสามิ”ติ จานเมตํ วิชชตี.

(สํ.ม. ๑๙/๑๑๐๒ ขทิวปตตสุตฺร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

จตุตาโรเม ภิกฺขเว สยฺยวาทิปฺปสฺสา จิตฺตวิปฺปสฺสา
ทิวฺจิวิปฺปสฺสา. กตฺเม จตุตาโร.

อนิจฺเจ ภิกฺขเว “นิจฺจนฺ” ตี สยฺยวาทิปฺปสฺส
จิตฺตวิปฺปสฺส ทิวฺจิวิปฺปสฺส,

ทุกฺเข ภิกฺขเว “สุขฺนฺ” ตี สยฺยวาทิปฺปสฺส
จิตฺตวิปฺปสฺส ทิวฺจิวิปฺปสฺส,

(ขุ.ป. ๓๑/๒๓๖ วิปัสสกา)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

อนตฺตนิ ภิกฺขเว “**อตฺตา**” ตี สณฺณาวิปลฺลาโส
จิตฺตวิปลฺลาโส ทิฏฺฐิวิปลฺลาโส,
อสฺสฺสภ ภิกฺขเว “**สฺสฺส**” ตี สณฺณาวิปลฺลาโส
จิตฺตวิปลฺลาโส ทิฏฺฐิวิปลฺลาโส;
อิม โข ภิกฺขเว จตฺตารो สณฺณาวิปลฺลาสา
จิตฺตวิปลฺลาสา ทิฏฺฐิวิปลฺลาสา.

(ขุ.ป. ๓๑/๒๓๖ วิปลลาสกถา)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

อิมะ จตฺตารโ วิปลลาสา ทิฏฺฐิจิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส
ปหีนา อปฺปหีนาติ. เกจิ ปหีนา เกจิ อปฺปหีนา.

อนิจฺเจ “นิจฺจนฺ”ติ สณฺณาวิปลลาโส จิตฺตวิปลลาโส
ทิฏฺฐีวิปลลาโส ปหีโน.

ทุกฺเข “สุขฺนฺ”ติ สณฺณา อฺปฺปชฺชติ. จิตฺตํ อฺปฺปชฺชติ.

ทิฏฺฐีวิปลลาโส ปหีโน.

(ขุ.ป. ๓๑/๒๓๖ วิปลลาสกถา)

๓.๑ กฏการบรรลุธรรม

อนตฺตนิ “อตฺตา”ติ สยฺยวิปฺลลาโส จิตฺตวิปฺลลาโส
ทิกฺขิวิปฺลลาโส ปหีโน.

อสฺสเก “สฺสณฺ”ติ สยฺยวา อฺปฺปชฺชติ. จิตฺตํ อฺปฺปชฺชติ.

ทิกฺขิวิปฺลลาโส ปหีโน...

จตฺตฺสฺ วตฺตฺสฺ อภฺจ วิปฺลลาสา ปหีนา.

จตฺตาโร วิปฺลลาสา อปฺปหีนา.

(ขุ.ป. ๓๑/๒๓๖ วิปฺลลาสกถา)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

อิสมฺมิญฺจ ปน เวยฺยาकरणสฺมี ภณฺณมานเ
อายสฺมโต โทณฺทณฺณสฺส วิรชํ วิตมฺลํ
ธมฺมจกฺขุ อุตปาที

“ยงฺกิลฺลิจิ สมุทฺยธมฺมํ, สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนุ”ติ.

(วิ.ม. ๔/๑๖)

๓.๑ กฎการบรรลุดรรรม

ปฐวีธาตु ภิกขเว อนิจจา วิปริणามी อณुณถาภาวี,
อาโปธาตु อนิจจา วิปริणามी อณुณถาภาวี,
เตโชธาตु อนิจจา วิปริणามी อณุณถาภาวี,
วาโยธาตु อนิจจา วิปริณามी อณุณถาภาวี,
อากาสธาตु อนิจจา วิปริณามी อณุณถาภาวี,
วิญญานธาตु อนิจจา วิปริณามी อณุณถาภาวี.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๐ ปฐวีธาตुสูตร)

๓.๑ กฎการบรรลुธรรม

โย ภิกขเว อิม ฌมเม เอวံ ปชานาติ เอวံ ปสฺสตี.
อโย วุจฺจตี โสตาปนฺโน อวินิปาตมฺโม นียโต
สมโพธิปรายโน.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๐ ปฐวีธาตฺสูตฺร)

๓.๑ กฎการบรรลุดุธรรม

รูป ภาวเว อนิจจัง วิปริณามิ อल्पภาววิ,
เวทนา อนิจจา วิปริณามิ อल्पภาววิ,
สณฺหา อนิจจา วิปริณามิ อल्पภาววิ,
สงฺขารา อนิจจา วิปริณามิโน อल्पภาววิโน,
วิญฺญาณํ อนิจจัง วิปริณามิ อल्पภาววิ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

โย ภิกขเว อิมม ธรรมเ เอวํ ปชานาติ เอวํ ปสฺสตี.
อัยํ วุจฺจตี โสตาปนฺโน อวินิปาตธมฺโม นียโต
สมฺโพธิปรายโน.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๑ กฎการบรรลุลุธรรม

รูปํ ภิกฺขเว อนิจฺจํ วิปริณามิ อญฺญตภาภาวิ,
เวทนา อนิจฺจา วิปริณามิ อญฺญตภาภาวิ,
สญฺญา อนิจฺจา วิปริณามิ อญฺญตภาภาวิ,
สงฺขารํ อนิจฺจา วิปริณามิโน อญฺญตภาภาวิโน,
วิญฺญาณํ อนิจฺจํ วิปริณามิ อญฺญตภาภาวิ.
โย ภิกฺขเว อิมํ ธรรมํ เอวํ สทฺทหติ อธิมุจฺจติ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๑ กฎการบรรลุลุธรรม

อัย วุจฺจติ **สหุธานุสारी** โอกกนุโต สมมตฺตนิยามํ,
สปปุริสญฺมึ โอกกนุโต, วิตฺตวตฺโต ปุถุชฺชนญฺมึ,
อภพฺโพ ตํ กมฺมํ กาทุํ, ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ वा
ติรจฺฉานโยนึ वा ปีตฺติวิสยํ वा อูปปชฺเชยฺย,
อภพฺโพว ตาว กาลํ กาทุํ,
ยาว น โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรติ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตร)

๓.๑ กฎการบรรลุธรรม

ยสฺส โข ภิกฺขเว อิมे ธมฺมา

เอวํ ปณฺณาย มตฺตสฺส นิชฺฌานํ ขมฺนตี.

อัยํ วุจฺจตี ธมฺมานุสारी โอคกนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ,

สปฺปริสฺฐมฺปี โอคกนฺโต, วิตีวตฺโต ปุณฺชชนฺฐมฺปี,

อภพฺโพ ตํ กมฺมํ กาทฺตุ, ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ วา

ติรจฺฉานโยนฺนี วา ปีตฺตีวิสยํ วา อูปฺปชฺเชยฺย,

อภพฺโพว ตาว กาลํ กาทฺตุ, ยาว น สฺเสตาปตฺตีผลํ สจฺฉิกโรตี.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๒ สัมมาทิฏฐิบุพพนิมิตการตรัสรู้

สุริยสฺส ภิกฺขเว อุทยโต เอตํ ปุพฺพงฺคมํ

เอตํ ปุพฺพนิมิตฺตํ, ยทิทํ อรุณคฺคํ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน จตฺตุนนํ อริยสจฺจานํ

ยถาภูตํ อภิสมยาย เอตํ ปุพฺพงฺคมํ เอตํ ปุพฺพนิมิตฺตํ,

ยทิทํ **สัมมาทิฏฺฐิ**.

(สํ.ม.๑๙/๑๑๐๗ ปฐมสุริยสูตร)

๓.๒ สัมมาทิฏฐิบุพพนิมิตการตรัสรู้

สัมมาทิฏฐิกสเสตํ ภิกขเว ภิกขุโน ปาฐิกงขํ

“อิทํ ทุกฺขนุ” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี,

“อัยํ ทุกฺขสมุทโย” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี,

“อัยํ ทุกฺขนิโรธ” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี,

“อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺฐิปทา” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี.

(สํ.ม.๑๙/๑๑๐๗ ปฐมสุริยสูตร)

๓.๒ สัมมาทิฏฐิบุพพนิมิตการตรัสรู้

ตตฺร ภิกฺขเว สัมมาทิฏฐิ ปุพฺพํคมา โหติ.

กถญจ ภิกฺขเว สัมมาทิฏฐิ ปุพฺพํคมา โหติ.

สัมมาทิฏฐิสฺส ภิกฺขเว สัมมาสงฺกปโป ปโหติ,

สัมมาสงฺกปฺปสฺส สุมาวาจา ปโหติ,

สุมาวาจสฺส สุมากมฺมนโต ปโหติ,

สุมากมฺมนตสฺส สุมานาชีโว ปโหติ,

สุมานาชีวสฺส สุมาวายาโม ปโหติ,

(ม.อ. ๑๔/๑๔๑ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๒ สัมมาทิฏฐิบุพพนิมิตการตรัสรู้

สมมาวายามสุส สมมาสติ ปโหติ,

สมมาสติสุส สมมาสมาธิ ปโหติ,

สมมาสมาธิสุส **สมมาญาณ** ปโหติ,

สมมาญาณสุส **สมมาวิมุตติ** ปโหติ.

อิตติ โข ภิกขเว **อัญจนสมนนาโคโต เสโย**

ทสหนจนสมนนาโคโต อรหา โหติ.

(ม.อ. ๑๔/๑๔๑ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๒ สัมมาทิฏฐิบุพพนิมิตการตรัสรู้

เทว โข อาวุโส ปจฺจยา สมฺมาทิฏฺฐิยา อุปฺปาทาย:
ปรโต จ โขโมโส โยนิโส จ มนสิกาโร.

(ม.มู. ๑๒/๔๕๒ มหาเวทลลสูตร)

๓.๒ สัมมาทิฏฐิบุพพนิมิตการตรัสรู้

ปลฺภจฺหิ โข อารุโส องฺเคหิ อนุคฺคหิตา สมฺมาทิฏฺฐิ
เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสรฺสา จ,
ปลฺภณาวิมุตฺติผลา จ โหติ ปลฺภณาวิมุตฺติผลานิสรฺสา จ:

(ม.มู. ๑๒/๔๕๒ มหาเวทลลสูตร)

๓.๒ สัมมาทิฏฐิบุพพนิมิตการตรัสรู้

อิธาวุโส สัมมาทิฏฐิ สีลานุคฺคหิตา จ โหติ,
สุตานุคฺคหิตา จ โหติ, สากัจฉานุคฺคหิตา จ โหติ,
สมถานุคฺคหิตา จ โหติ, วิปัสสนานุคฺคหิตา จ โหติ.

(ม.มู. ๑๒/๔๕๒ มหาเวทลลสูตร)

๓.๓ บุพพนิमितแห่งอริยมรรค

สุริยสฺส ภิกฺขเว อุทยโต เอตํ ปุพฺพงฺคมํ
เอตํ **ปุพฺพนิमित्तํ**, ยทิทํ อรุณคฺคํ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อริยสฺส

อฏฺฐงฺกิกสฺส มคฺคสฺส อุปฺปาทาย เอตํ ปุพฺพงฺคมํ
เอตํ ปุพฺพนิमित्तํ, ยทิทํ **กัลยาณमितฺตตา**.

(สํ.ม. ๑๙/๔๙ กัลยาณमितตสูตร)

๓.๓ บุพพนิमितแห่งอริยมรรค

กัลยาณมิตตตสฺเสตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปาฎิกงฺขํ

“อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ ภาเวสฺสตี,

อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ พหุสึกริสฺสตี” ตี.

(สํ.ม. ๑๙/๔๙ กัลยาณมิตตสูตร)

๓.๓ บุพพนิमितแห่งอริยมรรค

เอตํ ปุพฺพํ เอตํ ปุพฺพนิमित्तํ

ยทฺธิํ สึลสมฺปทา .. ยทฺธิํ ฉนฺทสมฺปทา ..

ยทฺธิํ อตฺตสมฺปทา .. ยทฺธิํ ทิฏฺฐิสมฺปทา ..

ยทฺธิํ อปฺปมาทสมฺปทา ..

ยทฺธิํ โยนิโสมนสิการสมฺปทา.. (สํ.ม.๑๙)

๓.๔ เหตุให้บรรลุโสดาบัน

สปฺปริสสํเสโว หิ สารีปุตฺต โสตาปัตตฺติยํคํ,
สทฺธมฺมสฺสวณํ โสตาปัตตฺติยํคํ,
โยนิโสมนสิกาโร โสตาปัตตฺติยํคํ,
ธมฺมานุธมฺมปฏฺฐิปตฺติ โสตาปัตตฺติยํคํ.
(สํ.ม. ๑๙/๑๐๐๑ ทุติยสารีปุตตสูตฺร)

๓.๕ อนุப்புพหุศึกษา

กถณฺจ ภิกฺขเว **อนุப்புพหุศึกษา** อนุப்புพหุกิริยา
อนุப்புพหุปฏิปทา อณฺณารารณา โหติ.

อิธ ภิกฺขเว สทฺธราชาโต อุปสงฺกมฺติ,
อุปสงฺกมนฺโต ปยฺรฺุปาสติ, ปยฺรฺุปาสนฺโต โสฺตํ โอทหฺติ,
โอทิตฺโสโต ฌมฺมํ สุณฺาติ, สุตฺวา ฌมฺมํ ธารฺติ,
ธตฺานํ ฌมฺมานํ อตฺถํ อุปฺปริกฺขฺติ,
อตฺถํ อุปฺปริกฺขฺโต ฌมฺมา นิชฺฌานํ ขมฺนฺติ,

(ม.มฺ. ม.ม. ๑๓/๔๕๒ กิฏฺฐาคิริสูตฺร)

๓.๕ อนุப்புพพิทกขา

ธมฺมนิซุณฺณานกฺขนฺตฺติยา สติ ฉนฺโท ชายติ,
ฉนฺทชาโต อฺสุสฺหติ, อฺสุสาเหตฺวา ตฺลฺลติ,
ตฺลยิตฺวา ปทฺหติ, ปหิตฺโต สฺมาโน
กาเยน เจว ปรมํ สจฺจํ สจฺจิกโรติ,
ปญฺญาย จ นํ อตีวิซุณฺณ ปสฺสติ.

(ม.มฺ. ม.ม. ๑๓/๔๕๒ กิฎฺฐาคิริสฺสูตร)

๓.๖ เบื้องต้นของกุศลธรรมทั้งหลาย

ตสฺมา ตีห ตฺวํ ภิกฺขุ **อาทิเมว** วิโสเธหิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ.
โก จาติ กุสลานํ ฌมฺมานํ.

สีลํ จ สุวิสุทฺธํ ทิฏฺฐิจิ จ อชฺชกา. ยโต โข เต ภิกฺขุ
สีลํ จ สุวิสุทฺธํ ภวิสฺสตี, ทิฏฺฐิจิ จ อชฺชกา,
ตโต ตฺวํ ภิกฺขุ สีลํ นิสฺสาย สีเล ปติฏฺฐาย
จตุตาโร สติปฏฺฐาเน ติวีเรน ภาเวยฺยาสี.

(สํ.ม. ๑๙/๓๖๙ ภิกขุสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

อิธ โข ปน โว จุนฺท สลฺเลโข กรณียโ.

“ปเร วิหีสกา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อวิหีสกา ภวิสฺสามา”ติ
สลฺเลโข กรณียโ. (๑)

“ปเร ปาณาติปาตี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ ปาณาติปาตา
ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ (๒)

“ปเร อทินฺนาทายี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อทินฺนาทานา
ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ (๓)

(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัลลเลขสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

“ปเร อพฺรหฺมจารี ภาวีสฺสนฺติ, มยเมตฺถ พฺรหฺมจารี ภาวีสฺสามา”ติ (๔)

“ปเร มุสาวาทิ ภาวีสฺสนฺติ, มยเมตฺถ มุสาวาทา ปฏฺฐิวีรตา ภาวีสฺสามา”ติ (๕)

“ปเร ปิสฺสุนฺวาจา ภาวีสฺสนฺติ, มยเมตฺถ ปิสฺสุนฺาย วาจา
ปฏฺฐิวีรตา ภาวีสฺสามา”ติ (๖)

“ปเร ผรุสฺวาจา ภาวีสฺสนฺติ, มยเมตฺถ ผรุสฺาย วาจา
ปฏฺฐิวีรตา ภาวีสฺสามา”ติ (๗)

“ปเร สมฺพปฺปลาปี ภาวีสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สมฺพปฺปลาปา
ปฏฺฐิวีรตา ภาวีสฺสามา”ติ (๘)

(ม.มู. ๑๒/๘๓ สัถฺตเลขสฺสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

“ปเร อภิษุณฺณากุ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนภิษุณฺณากุ ภวิสฺสามา”ติ (๙)

“ปเร พุยาปนฺนจิตฺตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อพุยาปนฺนจิตฺตา
ภวิสฺสามา”ติ (๑๐)

“ปเร มิจฺฉาทิฏฺฐิกกา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สมฺมาทิฏฺฐิกกา
ภวิสฺสามา”ติ (๑๑)

“ปเร มิจฺฉาสงฺกปฺปา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สมฺมาสงฺกปฺปา
ภวิสฺสามา”ติ (๑๒)

“ปเร มิจฺฉาวาจา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สมฺมาวาจา ภวิสฺสามา”ติ (๑๓)

(ม.มฺว. ๑๒/๘๓ สัลเลขสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

‘ปฺเร มิจฺฉากมฺมนฺตา ภวิสฺสนฺติ, มยฺเมตฺถ สมนฺมากมฺมนฺตา
ภวิสฺสามา’ติ (๑๔)

‘ปฺเร มิจฺฉาอาชีวา ภวิสฺสนฺติ, มยฺเมตฺถ สมนฺมาอาชีวา
ภวิสฺสามา’ติ (๑๕)

‘ปฺเร มิจฺฉาวายามา ภวิสฺสนฺติ, มยฺเมตฺถ สมนฺมาวายามา
ภวิสฺสามา’ติ (๑๖)

‘ปฺเร มิจฺฉาสตี ภวิสฺสนฺติ, มยฺเมตฺถ สมนฺมาสตี ภวิสฺสามา’ติ (๑๗)

‘ปฺเร มิจฺฉาสมาธิ ภวิสฺสนฺติ, มยฺเมตฺถ สมนฺมาสมาธิ ภวิสฺสามา’ติ (๑๘)

(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัถฺตเลขสฺสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

‘ปเร มิจฺฉาภาณี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สมฺมาภาณี ภวิสฺสามา’ติ (๑๙)

‘ปเร มิจฺฉาวิมุตฺตี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สมฺมาวิมุตฺตี ภวิสฺสามา’ติ
(๒๐)

ปเร ถีนมิทฺธปริยฺภูจิตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ วิคตถีนมิทฺธา
ภวิสฺสามา’ติ (๒๑)

‘ปเร อุทฺธตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนฺุทฺธตา ภวิสฺสามา’ติ (๒๒)

‘ปเร เวจิกิจฺฉี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ ตินฺนฺณวิจิกิจฺฉา ภวิสฺสามา’ติ (๒๓)

(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัถฺเลขสุตฺร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

‘ปเร โภธนา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อภฺโภธนา ภวิสฺสามา’ติ (๒๔)

‘ปเร อุปนาหิ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนฺอุปนาหิ ภวิสฺสามา’ติ
(๒๕)

‘ปเร มกฺขิ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อมกฺขิ ภวิสฺสามา’ติ (๒๖)

‘ปเร ปฟาสิ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อปฟาสิ ภวิสฺสามา’ติ (๒๗)

‘ปเร อิสฺสุกฺกิ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนิสฺสุกฺกิ ภวิสฺสามา’ติ (๒๘)

(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัถฺตเลขสฺสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

‘ปฺเร มจฺฉวี ภาวิสุสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อมจฺฉวี ภาวิสุสฺสามา’ติ (๒๙)

‘ปฺเร สจฺจา ภาวิสุสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อสจฺจา ภาวิสุสฺสามา’ติ (๓๐)

‘ปฺเร มายาวิ ภาวิสุสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อมายาวิ ภาวิสุสฺสามา’ติ (๓๑)

‘ปฺเร ฤทฺธา ภาวิสุสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อตฺถฤทฺธา ภาวิสุสฺสามา’ติ (๓๒)

‘ปฺเร อติมานี ภาวิสุสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนติมานี ภาวิสุสฺสามา’ติ
(๓๓)

‘(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัถฺตเลขสุตฺต)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

‘ปเร ทุพฺพจา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สุวจา ภวิสฺสามา’ติ (๓๔)

‘ปเร ปาปมิตฺตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ กลฺยาณมิตฺตา
ภวิสฺสามา’ติ (๓๕)

‘ปเร ปมตฺตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อปฺปมตฺตา ภวิสฺสามา’ติ (๓๖)

‘ปเร อสฺสทฺธา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สทฺธา ภวิสฺสามา’ติ (๓๗)

‘ปเร อหิริกา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ หิริมนา ภวิสฺสามา’ติ (๓๘)

(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัลเลขสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

- ‘ปเร อโนตตปปี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ โอตฺตปปี ภวิสฺสามา’ติ (๓๙)
- ‘ปเร อปฺปสฺสุตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ พหุสฺสุตา ภวิสฺสามา’ติ (๔๐)
- ‘ปเร กุสีตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อารทฺธวีรียา ภวิสฺสามา’ติ (๔๑)
- ‘ปเร มุฏฺฐสฺสตี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อูปฺภูจิตฺสฺสตี ภวิสฺสามา’ติ (๔๒)
- ‘ปเร ทุปฺปญฺญา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ ปญฺญาสมฺปนฺนา ภวิสฺสามา’ติ
สลฺเลโข กรณียโย. (๔๓)

(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัลลเลขสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

‘ปเร สนฺทิกฺขิปรามาสี อารานคฺคาหิ ทุปฺปฏฺฐินิสฺสคฺคิ ภวิสฺสนฺติ,
มยเมตถ อสนฺทิกฺขิปรามาสี อนารานคฺคาหิ สุปฺปฏฺฐินิสฺสคฺคิ
ภวิสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณียเ. (๔๔)

(ม.มฺ. ๑๒/๘๓ สัลลเลขสูตร)

๓.๗ หมวดธรรมอื่นๆ

บารมี ๑๐ ได้แก่ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ
ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา
มงคล ๓๘ ประการ มี อเสวนา จ พาลานํ เป็นต้น
บุญกิริยาวัตถุ ๓, ไตรสิกขา ฯลฯ

สวัสดีครับ